

ל (ג' ע"ג פת"ל): א. ח. חסדא
ל (ג' ע"ג פת"ל): א. ח. חסדא
ל (ג' ע"ג פת"ל): א. ח. חסדא

תפלת השחר פרק רביעי ברכות

ליסק נפשיה. אל יתפלל תפלה קצרה כלל נשון יחיד אלא נשון רבים שמתוך כך תפלתו נשמעת: עד כמה: זמנה להתפלל: עד פרסה. אכל לא לאחר שהלך פרסה. וזהו"ג מפרש עד כמה יבקש לילך שיהא נרץ להתפלל עד פרסה אפי' אין לו לילך אלא עד פרסה אכל נרץ להתפלל מפניו אפי' זמנה להתפלל תפלה קצרה מעט עיניו הוה: מהיום טוב אל הקרב רע. הואיל ואפי' יוכל להתפלל מעומד שהרי צונו דעמי עומדת לא לקרע רע להתפלל מהלך וזהו"ג עומדת: וכי עמי לניסיה בני מהדר ללווי. מתי לא התפלל כלום מתפלת שהרי לקרע רע. ולפי' יחיד: שאלו דעתו מיושפט עליו. עשה עליו עכוז הדק: לכוין אל כרכותו. אל אפי' יתפלל כדענו למימר נלך שכל פויע: צו: אחורי צום הכפור. צמערך העורה היו י"א אמה חזק מתולת בית קדשי הקדשים לכותל מערבי של עזרה והעומד שם מחזיר פניו לבית הכפור למזרח: הוה מקדמי. קודש היום: בקרון וכספיה. איכה צמתום דמי: קורא ק"ש. ימחור עד שיגיע זמן ק"ש ויקרענה ואח"כ יתפלל: הפלה מעומד עדיף. שיכול לכוין את לבו לפיכך היו מקדמין להתפלל מעומד צימס: שלא ינטו להתפלל כדרך צמחך: כשפטא דרגלא. שלפני פסח ונערת וסוכות. ומיינני צעירו ומר זוטרא צעירו היו הדרשנים ושחיתים היו העם הולמם לבית המדרש וכשמגיע זמן ק"ש קורין והדרש דורש והעם נשמעים ומתפללים איש איש לנדי ולכן הם היו מקסיפין להם י' שחיתים קודם שילכו לבית המדרש וקורין ק"ש ומתפללים בקמיות גאולה לתפלה והדר נפקי לפרקא דרשי: ומלי נסדי צבורא ל"ג: רב אשי. היה ראש שציה צמתום מחקא דורש והוה אלא היה מתפלל קודם בית המדרש אלא כשמגיע זמן ק"ש לחם הרבה יחד לתורנמן העומד לפניו ונעמד שהמורגמן משמיע לרבים הוה קורא את שמע וסומך גאולה לתפלה ומתפלל מיושפט שלא היה רואה לצאת שלא להעיר את הצבור לקום מפניו: נסדי צבורא. צעה שהצבור נשמעין ומתפללין. אי נמי נסדי צבורא כמו שהוה יושב צמון הצבור כלומר שאינו יוצא. וכי הוה אפי' לבית חור ומתפלל מעומד לכוין את לבו: עדיף לי מילתא. לאחר בית המדרש עד שהתפלל: ולענין מר כצובה דשמואל וכו'. שמתפללין קודם היום צימס מעומד ולא תנערך לבי תפלות ומשום מסמן גאולה לתפלה כיון דמלוא קודם ק"ש לא קפדי: לא חזינו לנו לרצני קשיי מינ דעבדי הכי. שיקדמו תפלה לקריאת שמע הלך כיון דממתין מתפלה עד זמן ק"ש מלוה למתן תפלה אחר גאולה לביך מתפלל מיושפט במקום ולפי שאין דעתו מיושפט עליו כ"כ נרץ לחזור ולהתפלל צימס: בתנ"י אין פתלם המוספין אלא כהני עיר. לא תתקנה העיר. כצבור. חזר עיר חצורת העיר. אכל לא ליחיד: שמתו. של ראצ"ע: כל מקום כו'. ובגמ' פריך היינו ת"ק אינה דלצ"ע: גמ' יחיד שלא כהני עיר. יחיד הדן צעיר שאין שם עשרה לת"ק אילנה דכ"י אלתור דלמר לא תתקנה

תורה אור השלם

1. כי רבא עסקי לפרקיה: על אינו נרץ אחר תשלום התפלה אל ה' יתן ה' ע"י אפי' בפרה כה דהיית אשר בנתי לשמך: מלכים א ח מו
2. ושבא אפי' בכל לבבם ובכל נפשם בארץ אביהם אשר שבו אתם להתפלל אלף דרך ארץ אשר נתרמה לאבותה ותיי אפי' בפרה דהיית אשר בנתי לשמך: מלכים א ח מו
3. וגם אל הנבחר אשר לא מעפר ויקראל הוא ויהא מאיר דרוחא למען שמך הגדול יתן ויקנה חזקתך בשמחה ובאה להתפלל אל הייחוד הזה:

דברי הימים ב ו לב
מ' בעצ' שמים ואל יתקנה יתן ויקרא לך
מ' בעצ' שמים ואל יתקנה יתן ויקרא לך
מ' בעצ' שמים ואל יתקנה יתן ויקרא לך

5. כמגדל דוד אפי' יתקנה יתן ויקרא לך

גיהות הב"ח

(ב) תוב ד"ה לטוב יוני לא היו יוצאין מלא בתפלה דיום כיון דעדין אענו יום:

גיוני הש"ס

גם היה עומד אחריו בית הכפורת. פי בנינו יונה פי ק"ה ו"א ודק הספרי ק"ה י"ג: פ"ג: שפי' ר"ח בשבתא ודגל אביו וצדקת. פי לעיל י"ז ע"ד נבשי י"ה שמתו ומו' שם ד"ה מרי זמני:

מוסף תוספות

א. בתוס' וירוש' הוסף. וארוחו נמי לא עבד עובדא כר"ח אלא משום מהות טוב וכו' שבלוא הכי היה לו לעמוד להמתין לר"ח. ב. תוס' וירוש' הוסף. כיון שהולך רוכב על בהמתו שכלו פירוחו. ג. בתוס' וירוש' כתב. דאפי' ר' אשי דכסמך לא פליג עלייהו אלא לא חזינו לרובן קשיי הוא דקאמר.

רב ניסים גאון

אמר ליה אוקמן ליהדי נמי ואצלי מהיית טוב אל תקרא ורע. החם כבבא קמא בפרק מריבה (ד' פ"ג) אמרין מהלכין בשבילי הירשת שלמה אמרה בתניא דרי שכלו פירוחו בני השדה ואינו מתי בני אדם ליכנס בתוך שדה מה הבריות אמרות עליו מה תנאה ית לו דלפניו ידח הבריות מליקות אחרו עליו כהכובי אמר מהיית טוב אל תקרא רע ומתהיית מהיית טוב אל תקרא רע קרה הוא ומרתי' אין כתיב כי הוא גבורא ונש"ו אלו תמעט טוב מכלעיו:

והיכי מצלי' זה. ותפלת הדק קאי ורב עשת אמר אפי' מהלך וקי"ל כרב שמש' ומיחו נמוספ' פסק ה"ר יוסף כרב חסדא וכן רב אלפס פי' דרב חסדא עדיפא ליה טפי: דתפלה קצרה. חימה לימלא דליכא צנייחו דתפלה קצרה אינו מתפלל אלא במקום סנהו והצניעו מתפלל אפי' שלא במקום סנהו וי"ל דהכי קא צעי ממי צנייחו כל אי במקומו תפלה קצרה במקום סנהו והצניעו שלא במקום סנהו: והלכה ברבי. שלא ירד למטה ואפי' שלא במקום סנהו ואפילו במהלך מתפלל ואינו נרץ להחזיר פניו כנגד ירושלים:

רבינו חננאל

אימת מצלי' אמר רבי עקיב אמר רב חסדא משנה שמהלך בדרך. עד כמה, פי' עד כמה ירץ ויתפלל. אמר רבי עקיב אמר רב חסדא אפילו אין דעתו לילך עד פרסה, ויתפלל תפלה הדרה. וכל שבין אומר אבל פחות א"ל, רב אומר בין כך ובין כך ישב במקומו ויתפלל לפי שאין דעתו מיושפט עליו. פי' אם ירד. אבהו דשמואלא ולוי מי הוה מעבר למיפק לאורחא הוה מקדמי ומצלי. משעלה עמד השחר דיום הוה, ולא הגיע זמן תפלה עדין, שלא הגיע הזמן החפה, דס"ל דתפלה מעומד רבנן ררשכ"א דבסמך, אבל כמכור ליה אין לו להקדים ולהתפלל, ובאבה דשמואלא ולוי הוה דעבד כחגא קמא, וכי הוה בעו למיפק באורחא, הוה מקדמי ומצלי מעומד קודם שיתחזיק בדרך, ולא הוה קור קריאת שמע. כי מטי זמן קריאת שמע קור ק"ש וקריאת כחגא קמא דהא אבהו דשמואלא ולוי עבדו כותיה ומעשה דר. ור' שמעון בן אילעזר דאמר מיספך גאולה לתפלה עדין, ויתפלל מיושב כדי שיסמך גאולה לתפלה, יחיד הוא, ולא אשתיב מאן דעבד כותיה. ורב אשי דאמר לא חזינא לרובן קשיי דעבדי כי הוא מעומד דלא מרעין צמון רב אשי מזלי נסדי צבורא מיושפט כדי לקרות ק"ש בשעתה וכי הדך לבית מזלי מעומד ור"ת פסק כצובה דשמואל ולוי ומיחו מדקתמי: רב אשי לא חזינו לרצני קשיי דקא עבדי הכי משמע דלזין הלכה כמחוס: ה"ג

במערב מחזיר פניו למזרח בדרום מחזיר פניו לצפון בצפון מחזיר פניו לדרום נמצאו כל ישראל מכוונין את לכתם למקום אחד א"ר אבין ואיתימא ר' אבינא מאי קראה כמגדל דוד צוארך בנוי לתלפיות תל שכל פיות פונים בו: אבהו דשמואל ולוי כ"י הוה בעו למיפק לאורחא הוה מקדמי ומצלי וכי הוה מטי זמן ק"ש קרו כמאן כי האי תנא דתניא השכינים לצאת לדרך מביאין לו שופר ותוקע לולב ומנענע מגילה וקורא בה ובשיגיע זמן ק"ש קורא רשב"א אומר בין כך ובין כך קורא ק"ש ומתפלל כדי שיסמך גאולה לתפלה במאי קמפילגי מר סבר תפלה מעומד עדיף ומר סבר מסמך גאולה לתפלה עדיף מרימר ומר זוטרא הוה מכנפי בי עשרה בשבתא דרגלא ומצלו והדר נפקא לפרקא רב אשי מצלי בהדי צבורא ביחיד מיושב כי הוה אתי לביתיה הדר ומצלי מעומד אמרי ליה רבנן ולעבדי מר כמרימר ומר זוטרא אמר להו טריחא לי מלתא ולעבדי מר כאבהו דשמואל ולוי אמר להו לא חזינוא להו לרובן קשיי מינ דעבדי הכי: **מתנ"י ר' אלעזר בן עזריה אומר אין תפלת המוספין אלא כחבר עיר וחב"א יחבר עיר ושלא כחבר עיר ר' יהודה אומר משמו כל מקום שיש שם חבר עיר יחיד פטור מתפלת המוספין: גמ' ר' יהודה היינו ת"ק איכא בינייהו יחיד שלא כחבר עיר ת"ק סבר פטור ור' יהודה סבר חייב א"ר הונא בר חיננא אמר ר' חייא בר רב הלכה כר' יהודה שאמר משום ראב"ע א"ל רב חייא בר אבין שפיר קאמרת דאמר שמואל מימי לא מצלינא צלותא דמוספין ביחיד בנהדרעא**

אלה בעשרה יחיד זה פטור ולרבי יהודה אין יחיד פטור אלא במקום עשרה שלשים נצור פטור: ננהדרעא

ננהדרעא

